

gemeente

Oost Gelre

Paragraaf 1: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Wij leggen een relatie tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Dat geeft inzicht in de robuustheid van onze rekening. Het weerstandsvermogen is de verhouding van de beschikbare weerstandscapaciteit en alle gekwantificeerde risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover wij kunnen beschikken om niet-begrote kosten op te vangen.

Beleid weerstandsvermogen

Omschrijving (toelichting)

Het beleid over integraal risicomanagement en het aan te houden weerstandsvermogen hebben wij uitgewerkt in de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen. Op basis van informatie uit de risico-inventarisatie doen we een uitspraak over de mogelijke financiële gevolgen van de gedefinieerde risico's. De kans en financiële impact van alle individuele en gezamenlijke risico's is hiermee bepaald, zodat we een uitspraak kunnen doen over de te verwachten schadelast. De gewenste omvang van het weerstandsvermogen ontstaat op basis van inzicht in de risico's, de financiële consequenties en de mogelijkheden om deze risico's te beheersen of af te dekken. Het is noodzakelijk om risico's te onderkennen maar niet mogelijk om alle financiële risico's volledig af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit (incidenteel en structureel)

Omschrijving (toelichting)

Incidentele weerstandscapaciteit (in €)	
Rekeningresultaat	8.311.000
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	16.774.000
Totaal	25.085.000

Tabel 2.1 incidentele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit (in €)	
Onbenutte belastingcapaciteit voor gemeentelijke belastingen en heffingen	1.300.000

Rentebaten algemene reserve (vrij besteedbaar)	288.000
Totaal	1.588.000

Tabel 2.2 structurele weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit volgens risico simulatie

Omschrijving (toelichting)

De benodigde weerstandscapaciteit berekenen we jaarlijks bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening op basis van de op dat moment gewaardeerde risico's.

Op basis van ons risicoprofiel hebben wij een berekening gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. We hebben ruim 30 risico's beschreven en gekwantificeerd.

De berekende gemiddelde schadelast bedraagt € 3.875.000 en de maximale schadelast is becijferd op € 5.665.000. De uiteindelijke beoordeling van het weerstandsvermogen wordt via een ratio berekend:

Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit

De ratio van het weerstandsvermogen geeft aan hoe het weerstandsvermogen gewaardeerd wordt. Bij het bepalen van de ratio's gaan we uit van de gemiddelde schadelast. Dit resulteert in de weerstandsratio in tabel 2.3.

Weerstandsratio = Ratio weerstandsvermogen		
Weerstandsratio	Ratio	Waardering
Totaal weerstandsvermogen	6,88	Uitstekend

Tabel 2.3 Weerstandsratio

Wij streven een waardering na die minimaal als voldoende wordt omschreven. Dit komt erop neer dat sprake is van voldoende weerstandsvermogen als de beschikbare weerstandscapaciteit hoger of gelijk is dan de benodigde weerstandscapaciteit (dus $\geq 1,0$). Uiteindelijk kunnen we concluderen dat onze weerstandscapaciteit uitstekend is.

Risico-inventarisatie gemeente Oost Gelre

De voor de bepaling van onze weerstandscapaciteit relevante risico's staan in onderstaande risico-inventarisatie. Voor elk risico hebben wij:

- Oorzaak en gevolg in beeld gebracht;
- De beheersmaatregelen ter voorkoming en ter beheersing genoemd;
- Het risico gewaardeerd (kans en financieel gevolg ingeschat).

Verkorte beschrijving van de belangrijkste financiële risico's

Omschrijving (toelichting)

In onderstaande tabel treft u een verkorte beschrijving van de belangrijkste financiële risico's aan:

Projecten en Investerings	
Bouwgrondexploitatie	<p>Bij de grondexploitaties gaat het om prognoses van opbrengsten en kosten. De feitelijke kosten en opbrengsten kunnen bij realisatie afwijken van wat gepland is.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Dekking van eventuele verliezen door aanwending van de reserve bouwgrondexploitatie.</p> <p>Jaarlijkse herziening en beoordeling van de Grex om tijdig te kunnen bijsturen.</p>
Regionaal bedrijventerrein De Laarberg	<p>Bij de exploitatie van bedrijventerreinen gaat het om prognoses van opbrengsten en kosten. De feitelijke kosten en opbrengsten kunnen bij realisatie afwijken van wat gepland is.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Jaarlijkse herziening en beoordeling van de Grex om tijdig te kunnen bijsturen.</p>
Gemeentelijk vastgoed	<p>Mogelijke afwaardering van boekwaarde gemeentelijk vastgoed.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Herbestemming van gemeentelijk onroerend goed.</p>
Onderwijshuisvesting	<p>Verzoek om bijdrage in de bekostiging van nieuwbouw en/of renovatie van schoolgebouwen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Opstellen van een (meerjaren) onderwijshuisvestingsplan (nieuwbouw en vervangende nieuwbouw).</p>
Open einde regelingen	
Leerlingenvervoer	<p>Overschrijding budget door groter beroep op deze voorziening.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Sturen op schoolkeuze (school in woonplaats).</p>
Wmo	<p>Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Wmo te kunnen bekostigen.</p> <p>Maatregel:</p>

Projecten en Investerings	
	Contract- en leveranciersmanagement (CLM) - w.o. monitoring.
Jeugdwet	<p>Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Jeugdwet te kunnen bekostigen</p> <p>Maatregel:</p> <p>Contract- en leveranciersmanagement (CLM) - w.o. monitoring. Risico- en kostenverevening op tekorten binnen samenwerkingsverband acht Achterhoekse gemeenten.</p>
Participatiewet	<p>Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Participatiewet te kunnen bekostigen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>N.v.t.</p>
Minimabeleid	<p>Overschrijding budget minimabeleid.</p> <p>Maatregel:</p> <p>N.V.T. (open einderegeling)</p>
Aansprakelijkheid	
Inkoop- en contractmanagement	<p>Risico op schadeclaims en/of mislopen aanbestedingsvoordelen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Inrichten van een contractmanagementsysteem en betrekken van inkoopadviseur bij aanbestedingstrajecten.</p>
Vergunningverlening, handhaving en toezicht	<p>Aansprakelijkheid van gemeente voor schade tijdens een evenement als gevolg van toezicht falen. Aansprakelijkheid van gemeente voor schade na afgifte van een bouwvergunning.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Risicoaansprakelijkheidsverzekering.</p>
Ketenbeheer	
Gesubsidieerde instellingen	<p>Misbruik en/of oneigenlijk gebruik van subsidies, niet voldoen aan prestatieafspraken.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Periodiek contact tussen beleidsmedewerker en gesubsidieerde instelling.</p>

Projecten en Investerings	
Discontinuïteit zorg aan inwoners	<p>Risico dat zorgaanbieders zich terugtrekken uit de markt of failliet gaan en de zorg duurder moet worden ingekocht.</p> <p>Maatregel: Periodiek contact tussen CLM en zorgaanbieder.</p>

Verbonden partijen en deelnemingen	
Fijnder	<p>De inkomsten uit detachering van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is lager dan geraamd.</p> <p>Maatregel: Focus op governance, actief managen van risico's, monitoren ontwikkelingen.</p>
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	<p>Dividend is lager dan verwacht.</p> <p>Maatregel: N.v.t.</p>
VNOG	<p>Financieel tekort kan niet worden opgevangen binnen eigen begroting of weerstandsvermogen.</p> <p>Maatregel: Focus op governance, actief managen van risico's, monitoren ontwikkelingen.</p>
Garantstellingen en gewaarborgde geldleningen	<p>Risico dat door de gemeente verstrekte geldleningen niet (volledig) worden terugbetaald en/of aangesproken wordt op afgegeven garantstellingen.</p> <p>Maatregel: Leningen en garanties worden enkel verstrekt aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen met uitzondering van de achtervang overeenkomst met WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw)</p>
Middelenmanagement	
Bouwleges	<p>Risico op lagere inkomsten uit bouwleges dan geraamd.</p> <p>Maatregel: N.v.t.</p>

Verbonden partijen en deelnemingen	
<p>Taakstellende bezuinigingen</p>	<p>Niet realiseren taakstellende bezuinigingen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Bewaking voorgang realisatie via reguliere tussentijdse rapportages.</p>
<p>Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds</p>	<p>Risico is dat de inkomsten uit het Gemeentefonds afwijken van wat in de begroting geraamd is door: Ontwikkelingen in het accres (ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven); ontwikkelingen in de verdeelmaatstaven (bijvoorbeeld aantal inwoners/woonruimten); effecten van taakmutaties (bijvoorbeeld bij nieuwe taken voor gemeenten); effecten van onder- en overschrijdingen van het plafond van het BTW compensatiefonds; de mogelijkheid van een eenzijdige korting door een nieuw kabinet.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Op de voet volgen van ontwikkelingen en tijdig vertalen van de circulaire naar de begroting.</p>
<p>Bundeling Uitkering Inkomensvoorziening Gemeenten (BUIG)</p>	<p>Bij een tekort op de bekostiging van de 3D's kan aanspraak worden gedaan op de vangnetregeling. Een eventueel tekort wordt aangevuld onder aftrek van een eigen risico.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Aanvraag vangnetuitkering.</p>
<p>Financiering en rente risico</p>	<p>Gezien de onzekerheid rond de rentebeslissingen van de Federal Reserve lijken de verwachtingen voor renteverlagingen in Europa vrij hoog te zijn. De macro-economische gegevens in Europa blijven gunstig voor renteverlagingen. De bbp-groei in 2024 is weliswaar positief, maar nog steeds relatief zwak en de cijfers voor de verwerkende industrie en de industrie vertonen momenteel een zijwaartse trend. Ondertussen blijft de nominale inflatie in de eurozone hoog, maar het gaat de goede kant op en is op weg om de ECB-doelstelling van 2% in het eerste kwartaal van 2025 te bereiken.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Door een spreiding in de looptijden van de leningenportefeuille aan te brengen beheersen we het renterisico op de vaste schuld. Door onze langlopende financiering te realiseren binnen de kaders van de renterisiconorm wordt het renterisico van de langlopende schuld op verantwoorde wijze beheerst.</p>

Bedrijfsvoering	
Werving en ontslag van personeel.	<p>Toename wachtgeld- en/of pensioenverplichtingen door (politieke) ontwikkelingen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>N.v.t.</p> <p>Tekort aan gekwalificeerd personeel.</p> <p>Maatregel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overdragen van kennis van oudere naar jongere collega's, • We werken aan goede (secundaire) arbeidsvoorwaarden om daarmee een aantrekkelijke werkgever te blijven.
Beschikbaarheid gekwalificeerd personeel	<p>Door krapte op de arbeidsmarkt kan het moeilijk zijn om bepaalde functies ingevuld te krijgen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>We zetten het instrument strategische personeelsplanning in. We brengen in beeld welke formatie nu en in de toekomst nodig is. Daarnaast stellen we vast over welke competenties onze medewerkers moeten beschikken.</p>
Cybersecurity en privacy	
Informatiebeveiliging	<p>Gemeenten zijn voor steeds meer beleidsterreinen verantwoordelijk en maken daarbij gebruik van de mogelijkheden van informatie-uitwisseling. Bij de uitwisseling van informatie kunnen beveiligings- en privacy risico's voordoen die een groot impact kunnen hebben (financieel en imago).</p> <p>Maatregel:</p> <p>Vanaf 1 januari 2020 hanteren we de Baseline Informatiebeveiliging Overheden als norm voor de informatieveiligheid in onze gemeente. De BIO is een doorontwikkeling van de BIG en is meer gericht op managen van de risico's. We voeren een baseline toets BIO uit en jaarlijks een audit uit conform de ENSIA systematiek. De mogelijkheid tot het verzekeren van schade als gevolg van security incidenten wordt onderzocht.</p>

Bedrijfsvoering	
Wet- en regelgeving	
Fiscale regels	<p>Niet voldoen aan fiscale bepalingen met naheffing en boetes tot gevolg.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Permanente educatie medewerkers financiën en periodieke scholing van budgethouders. Overleg met Belastingdienst en indien noodzakelijk inschakelen van een fiscalist.</p>

Nadere toelichting van de belangrijkste financiële risico's

Omschrijving (toelichting)

Ontwikkeling van de algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds stijgt in 2025 ten opzichte van de primitieve begroting met € 3,6 miljoen op rekeningbasis. De stijging wordt onder meer door de nabetaling sociaal domein over de jaren 2023 en 2024, de hogere inflatie en loonkostenstijgingen, als ook door specifieke aanpassingen zoals voor de kosten van participatie € 470.000 en toevoegingen aan de decentralisatie uitkeringen € 540.000.

Opschalingskorting

De opschalingskorting is een aantal jaren opgenomen als drukmiddel om te komen tot grotere gemeenten (100.000+) Eindelijk is er duidelijkheid verschaft en is de opschalingskorting definitief geschrapt.

Openeinderegelingen

Minimabeleid, schuldhulpverlening en leerlingenvervoer zijn zogenoemde open einderegelingen. Het beroep op de schuldhulpverlening is in 2025 nagenoeg gelijk gebleven. De uitgaven voor minimabeleid blijven voor 2025 onder de begrote ramingen. Dit is mede te danken aan een blijvend lage werkloosheid en verhoging van het minimumloon. Qua leerlingenvervoer zien we een lichte daling, omdat we strak sturen op meer gebruik van openbaar vervoer. Dit neemt niet weg dat, afhankelijk van de leerlingproblematiek deze kosten weer kunnen gaan stijgen.?

Wmo

De toenemende vergrijzing zal de vraag doen toenemen. Daarnaast zijn de uurtarieven voor Hulp bij het huishouden gestegen. De verwachting is dat de uitgaven zullen stijgen.

Daarnaast denkt het nieuwe kabinet aan het afschaffen van de hulp bij het huishouden als maatweekvoorziening per 2029. Mogelijk zal er alleen voor minima een regeling overblijven. Dit zal onzekerheid rond de financiën geven. Er zal een uitname uit het gemeentefonds komen. Nieuwe aanbesteding van ondersteuning en hulpmiddelen van medio 2026 zullen tot hogere uitgaven leiden. Hoeveel is nu nog niet exact duidelijk. De markt van hulpmiddelen is een beperkte markt. Dit maakt dat de kans op hogere uitgaven zeer groot is.

De nieuwe aanbesteding van 2026 van de maatwerkvoorziening begeleiding zal tot hogere kosten leiden. De uurprijzen zijn als gevolg van het moeten voldoen aan de AMVB gestegen.

Wij werken aan een nieuwe governance rond de regionale taak maatschappelijke opvang. De kosten hiervan zullen verdeeld worden over de 8 gemeenten. Dit leidt waarschijnlijk tot een tekort omdat de regionale uitgaven nu hoger liggen dan de regionale inkomsten. De verwachting is dat deze de komende jaren gedekt kunnen worden met overschotten op beschermd wonen die regionaal verdeeld worden.

Jeugdzorg

Als gemeente zijn we niet de enige verwijzer op grond van de Jeugdwet, maar wel verantwoordelijk voor alle kosten. Ook Gecertificeerde Instellingen (GI's), huisartsen en kinderartsen kunnen doorverwijzen. Hier hebben wij dus beperkte invloed op de doorverwijzingen en dit vormt een risico. We zetten vol in op preventie en verdere samenwerking met de huisartsen (middels de Praktijkondersteuners Huisartsen Jeugd en). Doel is om te normaliseren en dure verwijzing naar tweedelijns zorg te voorkomen. De samenwerking met de huisartsen is inmiddels structureel, waarbij de POH-Jeugd uitbreidt en er landelijke via de reikwijdte van de Jeugdwet wordt gestuurd op concretere samenwerkingsafspraken met huisartsen. Met de GI's zijn afspraken gemaakt op Gelders niveau middels de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming. Doel is de dienstverlening te verbeteren waarbij ook de samenwerking (het samen optrekken) tussen ons lokale team en de GI's een belangrijk speerpunt is.

Op verwijzingen naar jeugdhulp uit de Jeugdwet hebben we dus niet altijd invloed. Daarnaast zijn er zeer intensieve vormen van jeugdhulp die ook erg kostbaar zijn, zoals Integrale Verblijfshulp en Jeugdzorg Plus. Daarnaast is de afbouw van deze Jeugdzorg Plus naar kleinschalige (en dus duurdere) woonvormen gaande. We zijn en blijven verantwoordelijk voor jeugdigen uit onze eigen gemeente die in deze zeer intensieve verblijfsvormen van jeugdhulp verblijven. Tot slot dient te worden opgemerkt dat er een nieuwe inkoop voor jeugdhulp binnen de Jeugdwet vanaf 2026 is gestart. Daarvan zijn de mogelijke financiële risico's nog moeilijk te overzien. Een voorzichtig positieve inschatting is dat we middels het afrekenen op daadwerkelijk gedane inzet (in plaats van bevoorschotting) meer grip verkrijgen op de duur van de ingezette jeugdhulp.

Participatiewet

We willen bereiken dat zoveel mogelijk mensen deelnemen aan het arbeidsproces en in de samenleving. Niet de wet staat centraal maar de vraag/ondersteuningsbehoefte van onze inwoners. Wij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Deze uitvoering (zoals het verstrekken van uitkeringen en het zoveel mogelijk regulier aan het werk helpen van werkzoekenden en het ondersteunen door middel van loonkostensubsidie) hebben wij bij Fijnder belegd. Wij dragen echter de financiële risico's. In 2025 is het uitkeringsbestand met 2,4 % gedaald. In 2025 was de rijksuitkering (BUIG budget) voldoende om de kosten van uitkeringen te dekken. Dit blijft voor de komende jaren wel een risico, met name vanwege de toename van het aantal statushouders en inwoners met een arbeidsbeperking. ??

Inwoners met een arbeidsbeperking

Inwoners met een arbeidsmarktbeperking die onder de participatiewet vallen dienen we zoveel mogelijk regulier aan de slag te helpen. Voor deze groep inwoners hebben we loonkostensubsidie beschikbaar om de beperkte loonwaarde te compenseren. Eind 2025 zijn er 53 mensen met behulp van loonkostensubsidie aan de slag bij een reguliere werkgever. Daarnaast kunnen we een voorziening beschermt werk toekennen. Een steeds grotere groep slaagt er dus op deze manier in om werk te vinden. De loonkostensubsidie en de kosten voor beschermt werk moeten echter wel gefinancierd worden uit het BUIG-budget. Dus ook succesvolle plaatsingen met loonkostensubsidie houden een financieel risico in voor de gemeente.

Gebundelde uitkering (BUIG)

Wij ontvangen een gebundelde uitkering (de BUIG) om daarmee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te bekostigen. De Participatiewet kent een budgetteringsystematiek. Dit is een financieringssysteem die zo is ingericht dat het gemeenten moet prikkelen om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering en aan het werk te helpen en te houden. De gebundelde uitkering is een ongeoormd budget. Wij mogen een overschot op het budget vrij besteden, maar moeten een tekort op het budget in beginsel zelf opvangen.

Gemeenten die tekorten hebben op hun budget op grond van de PW moeten deze tekorten in beginsel opvangen uit eigen middelen. Gemeenten die een omvangrijk tekort hebben, kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor een aanvullend budget, de zogenaamde vangnetregeling. We hebben meermalen een beroep gedaan op deze vangnetregeling.?

Uitvoering Wsw

De wijze van uitvoering van de Wsw ligt bij Fijnder. Hierdoor is er 1 uitvoeringsorganisatie voor alle activiteiten van sociale activering tot begeleiding naar regulier werk. De beschut binnen populatie wordt begeleid vanuit een werklocatie in Groenlo. Dit zijn eind 2025 72 werknemers. Er zijn 102 werknemers "buiten" gedetacheerd. De werknemers in detachering worden ook begeleid door Fijnder. Wel zijn er zorgen over het subsidieresultaat binnen de Wsw. Het subsidieresultaat is de som van de loonkosten enerzijds en de Wsw-subsidie anderzijds. Voor iedere sw-medewerker kan het subsidieresultaat worden vastgesteld.

Schuldhelp

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de schuldhelpverlening. Hierin werken we samen met de Stadsbank Oost Nederland en de vrijwilligers van Schuldhelp Op Maat. Een andere wettelijke taak is vroegsignalering waarbij het doel is om onoplosbare schulden te voorkomen en zo snel mogelijk perspectief te bieden aan onze inwoners. Door de hoge inflatie zijn de kosten van levensonderhoud enorm gestegen. Het Rijk en de gemeente heeft hierop geanticipeerd door aanvullende ondersteuningsmaatregelen aan te bieden. Daarnaast zijn uitkeringen en minimumloon fors verhoogd. We hebben in 2025 geen substantiële toename gezien van het aantal inwoners in financiële problemen. Dit blijft echter wel een risico aangezien de kosten van levensonderhoud hoog zijn en veel inwoners het maar net redden om de eindjes aan elkaar te knopen.

Statushouders

Een steeds groter deel van ons uitkeringsbestand bestaat uit statushouders. Deze groep heeft vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt vanwege allerlei oorzaken (taal, relevante opleiding, trauma etc.). Uiteraard bieden we deze inwoners taal- en integratietrajecten aan. Desondanks lopen we het risico dat deze groep langdurig een beroep moet doen op een uitkering. Hierdoor kan er een tekort ontstaan op het BUIG-budget.

Wet Inburgering

De regie op inburgering ligt sinds 1 januari 2022 bij de gemeenten, met lokale inkoop van de drie leerroutes bij vier aanbieders. Er bestaat financiële onzekerheid als meer deelnemers instromen in duurdere trajecten of wanneer deelnemers moeten wijzigen/afschalen van route gedurende een lopend traject. Daarnaast kan vertraging in de start of voortgang van cursussen, bijvoorbeeld door tekort aan kinderopvang, leiden tot extra kosten of langere trajecten. Ook het risico dat inburgeraars hun traject niet binnen de wettelijke termijn afronden kan extra uitgaven veroorzaken, omdat gemeenten aanvullende trajecten of verlengingen moeten inkopen. Wijzigingen in wet- en regelgeving, onverwachte instroompieken van statushouders en administratieve of uitvoeringsrisico's bij Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) vormen eveneens financiële aandachtspunten.

De gemeente monitort daarom instroom, verdeling over leerroutes en trajectvoortgang nauw, en zet waar nodig maatwerk en aanvullende trajecten in om risico's te beperken.

Bouwgrondexploitatie

Vanuit strategisch en financieel oogpunt is het noodzakelijk om minimaal 1 keer per jaar de ontwikkeling en verkoop van woningen en bedrijventerreinen herzien.

De afgelopen periode zijn diverse bouwkavels en bedrijfskavels verkocht. De financiële gevolgen brengen we bij de vaststelling van de bestemmingsplannen met bijbehorende exploitatieopzetten in beeld. Ook houden we al bij nieuwe bestemmingsplannen rekening met de uitspraak van de Raad van State over stikstof.

De nota grondbeleid is door u vastgesteld. Uitgangspunt voor bouwgrondexploitatie blijft een sluitende exploitatieopzet. Jaarlijks actualiseren we de exploitatieopzetten. Als hieruit blijkt dat een tekort ontstaat, verwerken we het verlies in de jaarrekening. Wij verwachten dat de exploitatie van zowel woningbouw als bedrijventerreinen minimaal kostendekkend is. In de nota grondbeleid gaan we nader in op de exploitaties en de maatregelen die nodig zijn om financiële risico's te beheersen. Bij de waardering van de gronden houden we rekening met invoering van de vennootschapsbelastingplicht en kiezen we voor de fiscaal meest gunstige optie.

Regionaal bedrijvenpark Laarberg

In de huidige economische situatie zijn er financiële risico's verbonden aan de bouwgrondexploitatie van Laarberg. De risico's en onzekerheden kunnen we moeilijk inschatten. De financiële risico's hebben we verdisconteerd in het benodigde weerstandsvermogen. Hierbij hebben we rekening gehouden met de lange looptijd van de exploitatie en het te verwachten exploitatieresultaat bij verschillende scenario's.

Planschadevergoeding

Bij bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen met projectafwijking sluiten we een afwentelingsovereenkomst planschade af. Zo vergoedt de initiatiefnemer eventuele planschadekosten. Een tegemoetkoming in planschade als gevolg van de toekomstige ontwikkeling van bouwgrond die we als gemeente zelf in ontwikkeling brengen, bekostigen we binnen de exploitatieopzet van het plan.

Implementatie Omgevingswet

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. Met de invoering van de Omgevingswet krijgt de gemeente meer decentrale ruimte om eigen beleidskeuzes te maken. Deze beleidsvrijheid heeft voorsnog niet gezorgd voor grotere risico's. De kennisontwikkeling binnen de gemeente en de voorlichting en informatieverstrekking naar partners heeft meer duidelijkheid gebracht en initiatiefnemers lijken de weg in de Omgevingswet gevonden te hebben.

Onze laagdrempelige en integrale dienstverlening zorgt voor meer duidelijkheid in een vroeg stadium bij initiatieven. Het digitaal stelsel omgevingswet is weliswaar voor alle betrokken lastig en ingewikkeld maar door het vertalen naar "toepasbare regels" is dit beheersbaar.

Het rekenkameronderzoek naar kostendekkendheid van onze leges draagt bij aan de verdere verfijning in de bijdrage van initiatiefnemers aan onze kosten van dienstverlening. Onze capaciteit en middelen zijn in lijn met de gevraagde ontwikkelingen en daadwerkelijk gevraagde dienstverlening.

Wet Kwaliteitsborging Bouw

Op 1 januari 2024 is de omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (Wkb) ingevoerd. Het nieuwe stelsel betekent dat voor bouwwerken in gevolgklasse 1 (woningen en kleine bedrijfspanden) geen vergunning maar een melding moet worden ingediend voor het bouwtechnisch gedeelte. Voor deze meldingen mogen we als gemeente geen leges berekenen. Echter de beoordeling van de meldingen en bij eventuele overtredingen hebben wij als gemeente wel een taak. Vanaf 2024 zijn er nauwelijks bouwmeldingen ingediend en kunnen we op dit moment nog niet inschatten hoeveel capaciteit dit vergt voor de organisatie. Gedurende de komende jaren zal de monitoring blijven plaatsvinden om zo tijdig in te schatten wat voor een gevolgen het nieuwe stelsel betekent voor de capaciteit. Dit wordt vastlegt in het Integraal uitvoeringsprogramma en jaarverslag.

Fiscale risico's

Wij hebben geïnventariseerd welke activiteiten belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting en de fiscale openingsbalans is opgesteld. De vennootschapsbelasting kan ook een last in de begroting met zich meebrengen, over de fiscale winst moeten we vennootschapsbelasting betalen. De prognose is dat wij verliezen kunnen verrekenen zodat er geen vennootschapsbelasting verschuldigd is.

Naar aanleiding van de negatieve uitspraak door de Belastingdienst op het door ons aangetekende bezwaar 2016 d.d. 5 januari 2024 hebben wij op 1 februari 2024 een beroepschrift ingediend inzake de toepassing van het zogenoemde "schoolkostenmodel" op de verbouwing van de scholengemeenschap het Marianum. De eerste zitting heeft begin januari 2026 plaatsgevonden. Er heeft nog geen uitspraak gedaan door de rechtbank.

Verzekeringsrisico's

Voor zowel materiële (gebouwen/kunstvoorwerpen e.d.) als immateriële zaken (aansprakelijkheid, fraudeverzekering en bestuurdersaansprakelijkheid e.d.) hebben we met verzekeringspolissen de risico's afgedekt. Jaarlijks heroverwegen we de verzekeringspolissen. In regionaal verband besteden we de diverse verzekeringen aan.

Momenteel is de VNG bezig met het mogelijk oprichten van een Risicobeheerfonds. Het Risicobeheerfonds ontzorgt gemeenten door risico's te verminderen en de behandeling van schades over te nemen. Een eigen verzekeringsmaatschappij maakt deel uit van het Risicobeheerfonds. Hierdoor kunnen mogelijk forse premiebesparingen worden gerealiseerd en zijn aanbestedingen van verzekeringen niet meer nodig. Gemeente kunnen zelf bepalen of ze willen deelnemen. Doel van het VNG Risicobeheerfonds is het verlagen van de verzekeringspremies en het verhogen van de veiligheid. Dit sluit aan bij de Verenigingsstrategie 2030 om door samenwerking en kennisdeling de bestuurskrachten van gemeenten te versterken. We volgen de ontwikkelingen en zullen ter zijner tijd mogelijk van dit fonds gebruik gaan maken.

Vastgoed

De financiële risico's maken we door middel van een jaarlijkse update van het kwaliteitsniveau van de gebouwen en de financiële vertaling daarvan zowel op het niveau van groot onderhoud als op niveau van klachtenonderhoud inzichtelijk. De omvang van de bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen is op dit moment voldoende. Op dit moment wordt er ook geïnvesteerd in het verduurzamen van het eigen vastgoed om aan de wettelijke vereisten te voldoen. De wettelijke regelgeving is de laatste tijd aan behoorlijke veranderingen onderhevig is. Het is niet bekend of de regelgeving van vandaag, morgen ook nog geldt. Een belangrijk financieel risico betreft de mogelijke waardedaling van het gemeentelijk vastgoed. Het gaat hierbij om vastgoed waarbij de gemeente voornemens is wijzigingen door te voeren zoals een bestemmingsplanwijziging, verkoop of sloop. Jaarlijks kijken we of er sprake is van een wijziging bij een van de gemeentelijke gebouwen. Als sprake is van een waardedaling corrigeren we dat bij de jaarrekening. Het financieel effect hiervan kan van redelijk grote omvang zijn en een fors negatief effect hebben op het rekeningresultaat en daarmee op de vrij besteedbare reserve.

Toereikende bestemmingsreserves voor onderhoudsvoorzieningen

Op basis van de beschikbare beheerprogramma's zijn de bestemmingsreserves op niveau. Onvoorziene omstandigheden daargelaten zijn de financiële risico's voldoende afgedekt.

Financiële kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen afdekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid.

Kengetallen	Jaarrek. 2024	Jaarrek. 2025	Begrot. 2025	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Netto schuldquote	69%	78%	68%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	57%	65%	57%	<90%	90-130%	>130%

Kengetallen	Jaarrek. 2024	Jaarrek. 2025	Begrot. 2025	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Solvabiliteitsratio	36%	36%	35%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. geraamde baten)	3%	7,58%	0,1%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting	5,63%	7,55%	1,58%	Begr. en MJR >0%	Begr. of MJR >0%	Begr. en MJR < 0%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	69%	70%	74%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	1349%	688%	292%	>100%	80-100%	<80%

